

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 217 • Vychází 18. ledna 2022

Milí čtenáři, milé čtenářky,

na stránkách Ďáblíka Vám pravidelně přinášíme zprávy k tématu jaderných odpadů či stanoviska Platformy proti hlubinnému úložišti. Asi jen málo z Vás ví, že pracuji také jako sekretář zmíněného uskupení, které v téhle chvíli zastupuje zájmy jedenapadesáti členů – třiceti pěti měst a obcí a šestnácti spolků. Kromě Cally jsou ostatní z lokalit, kde by vyhořelé jaderné palivo a další vysoce radioaktivní odpady z „čisté jaderné energetiky“ mohly skončit na příštích několik set tisíc let. Platforma prosazuje, aby rozhodnutí o výběru lokality pro případné ukládání bylo podmíněno předchozím souhlasem dotčených obcí tak jako na severu Evropy a aby stát začal vážně zvažovat i jiné možnosti, než je trvalé zabetonování takového odpadu pár set metrů pod povrchem české krajiny.

Koaliční smlouva nám dala novou naději, která za úřadování multiministra Karla Havlíčka takřka vyhasla. Slibuje totiž posílit práva dotčených obcí při rozhodování o umístění hlubinného úložiště a nabízí otevřenost i jiným řešením, než je konečné hlubinné úložiště v České republice. Ve vládním programovém prohlášení se ale již píše o pokračování přípravy úložiště. Vážnější varování, že to s plněním slibů nemusí být tak žhavé, přišlo poté, co Evropská komise nechala na Silvestra do médií uniknout návrh dokumentu, který by měl podmíněně zařadit jadernou energetiku mezi environmentálně udržitelné technologie v tzv. evropské taxonomii. Celé je to nesmysl, pouze Brusel ustoupil politickému tlaku jaderných zemí, ve kterém Česko stojí po boku Francie. Ale protože však naši politici (a vrcholní státní úředníci, jako třeba předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost) tak moc chtějí stavět nové reaktory, budou velmi pravděpodobně ochotni přijmout navrženou podmínku – zprovoznit hlubinné úložiště nejpozději do roku 2050. Tedy o celých patnáct let dříve, než odpovídá aktuálním plánům.

Kromě opuštění úvah o jiných variantách nakládání s vyhořelým jaderným odpadem by to znamenalo urychlení prací, které jsou naplánovány pro doložení co nejvyšší možné bezpečnosti. Prací, při nichž spěch není na místě. A z posílení práv obcí by mohlo zůstat torzo v podobě přijetí návrhu zákona, se kterým se ministerští úředníci doslova patlali celé minulé volební období, aniž ho dotáhli do konce. Ten totiž přinese víceméně kosmetické změny, které dnešní slabou pozici obcí nezmění. Těžko říct, jak to celé dopadne. Nový ministr průmyslu Jozef Síkela na žádost obcí sejít se s ním, zatím nereagoval. Co Vám však mohu slíbit nyní je, že o všem Vás budeme v našem zpravodaji informovat.

Tak ať se Vám i v letošním roce náš Ďáblík líbí.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Českokobudějovické kvetoucí trávničky v roce 2021	str. 3-4
K programovému prohlášení nové vlády	str. 6-9
Není žluna jako žluva	str. 14
Pozvánky na akce	str. 19-21

Strategický plán MZE není vyvážený, nezohledňuje totiž dostatečně ochranu krajiny

Agrární Komora a Zemědělský svaz na tiskové konferenci 5. ledna 2022 uvedly, že návrh Strategického plánu Společné zemědělské politiky z dílny bývalého ministra Tomana *“vnímáme jako kompromis mezi požadavky všech oprávněných stran. Ze svých požadavků musel slevit každý včetně Agrární komory ČR, jež zastupuje většinu českých pěstitelů a chovatelů. Jakékoliv změny Strategického plánu SZP povedou k vychýlení zmíněné rovnováhy.”* Hnutí DUHA upozorňuje, že se o žádný kompromis a rovnováhu nejedná. Ekologické organizace dlouhodobě upozorňovaly, že jejich připomínky

nebyly ministrem zemědělství zohledňovány a návrh Strategického plánu tak ve skutečnosti nezohledňuje dostatečně zájmy ochrany přírody a krajiny a cíle Zelené dohody pro Evropu.

Kriticky se k návrhu Strategického plánu postavila samotná Evropská komise, která také poukazuje zejména na slabé ekologické ambice návrhu, nebo Asociace soukromého zemědělství. Oproti Agrární komoře či Zemědělskému svazu nebyly ekologické organizace přizvány na jednání o Strategickém plánu s ministerstvem zemědělství, které proběhlo 28. prosince 2021. Od poloviny listopadu nebyly vypořádány jejich připomínky. Ministerstvo také zatím neavizovalo pracovní schůzky, které přislíbilo na konci roku.

Ministerstvo zemědělství by proto dle Hnutí DUHA nemělo a nemusí s posláním Strategického plánu Evropské komisi spěchat do poloviny ledna, jak nyní zamýšlí, a mělo by maximálně využít času pro zvýšení ekologických ambicí. Bez toho se nové vládě nepodaří splnit své programové cíle, mezi které patří např. vyčlenění 10 % zemědělské plochy pro ochranu biodiverzity (současný návrh požaduje pouze 3 %), dosažení 25 % plochy obhospodařované v ekologickém režimu s důrazem na ornou půdu, ochrana a lepší zadržování vody v krajině nebo omezení užívání pesticidů a umělých hnojiv. Zvýšit je potřeba zejména ambice tzv. ekoschémat, nového ekologizačního nástroje SZP, motivovat zemědělce ke tvorbě mezí, remízků či mokřadů, a podpořit významněji zemědělce v přechodu k ekologickému hospodaření. Tyto otázky přitom nejsou závislé na otázce zastropování či redistributivní platby, na které se v současnosti soustředí hlavní pozornost.

„Nastavení zemědělských dotací skrze Strategický plán je největší a jedinou příležitostí, jak může nová vláda nejen splnit své cíle, ale také připravit českou krajinu na dopady klimatické změny, zvrátit úbytek hmyzu a ptáků a zachránit naši půdu pro další generace. Promarněním této šance by nejen zklamala své voliče, ale zejména selhala v neodkladném řešení problémů naší krajiny a půdy,” říká Martin Rexa z Hnutí DUHA.

Tisková zpráva Hnutí DUHA (redakčně upraveno)

Českobudějovické kvetoucí trávníky v roce 2021

Druhým rokem sledovali biologové z Cally, Přírodovědecké fakulty JU, Biologického centra AV ČR nebo CzechGlobu extenzivně a mozaikově sečené trávníky v Českých Budějovicích. Monitoring zahrnuje botanickou část, konkrétně vegetační snímky a na vybraných plochách i soupisy druhů, a entomologickou část, tedy průzkum žahadlových blanokřídlých (včely, čmeláci, vosy aj.), denních motýlů, býložravých brouků a orientačně i některé dalších hmyzích skupin. V Ďáblíku nyní přinášíme shrnutí hlavních výsledků průzkumu:

- Na čtyřech plochách, kde byl uskutečněn podrobný botanický průzkum, bylo nalezeno celkem 113 druhů rostlin. Z nich lomikámen trojprstý patří mezi zvláště chráněné druhy, bělolist rolní, nepatrlec rolní a úrazník brvitý jsou ohrožené druhy z červeného seznamu.
- K výše zmíněným lze připočítat i další ohrožené druhy, u nichž se opětovně nebo nově upravovalo sečení trávníků, aby mohly vykvést a vysemenit se. Jsou to zvonek klubkatý (již na dvou místech), zvonečník černý a jestřábník klubkatý.
- V osmo fytoocenologických snímcích o velikosti 4x4 metry bylo zjištěno 19 až 30 druhů rostlin, přičemž druhově nejbohatší plocha byla na sídlišti Vltava. V budoucnu můžeme vývoj extenzivně sečených trávníků díky těmto snímkům porovnávat.
- Při entomologickém průzkumu, který proběhl ve dvou termínech na konci června a na začátku září, bylo ze tří podrobně sledovaných skupiny nalezeno 75 druhů, z toho 43 žahadlových blanokřídlých, 11 denních motýlů a 21 býložravých brouků ze skupin nosatců a mandelínek.

Při porovnání extenzivně sečených ploch s intenzivními trávníky sečenými několikrát do roka vychází poměr počtu nalezených hmyzích druhů na 68:29 (u blanokřídlých 38:16, u motýlů 11:2, u býložravých brouků 19:11)

- Sledovali jsme také počet jedinců na všech plochách (na menších 15 minut, na větších 30 minut) a porovnávali jsme je opět s intenzivně (tedy normálně) sečenými plochami. Zaregistrovali jsme celkem 772 jedinců a poměr

extenzivních ploch ku plochám intenzivním činil 667:105 (u blanokřídlých 198:16, u zvláště počítané včely medonosné 351:43, u motýlů 47:7, u býložravých brouků 71:39).

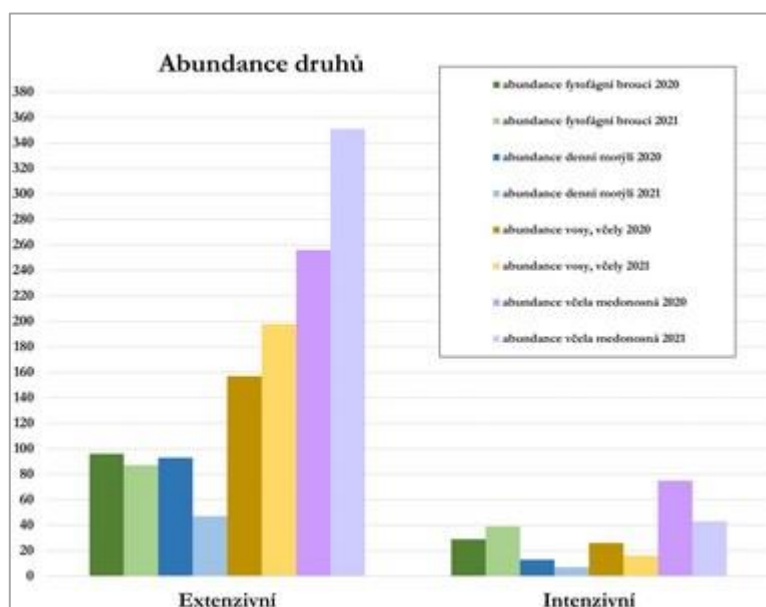
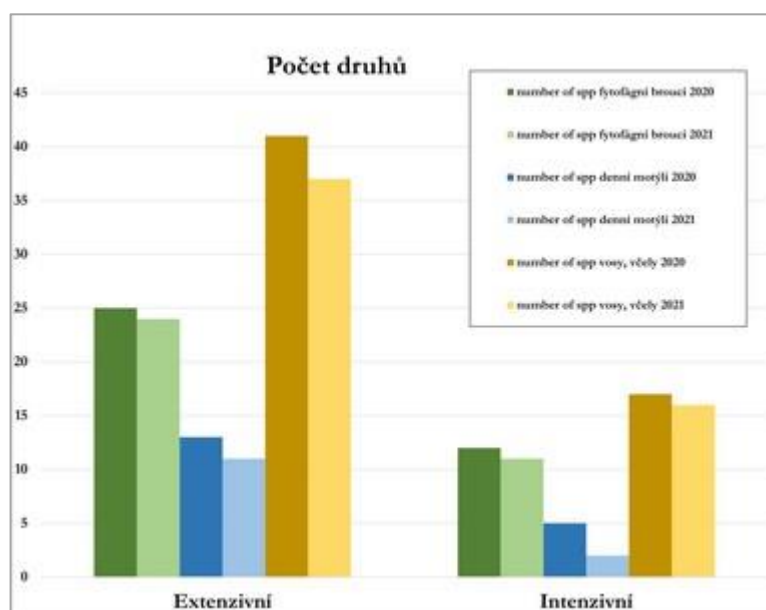
- Během monitoringu jsme zjistili výskyt tří ohrožených druhů hmyzu podle červeného seznamu. Šlo o pískorypku chrastavcovou, ruděnku červenou a hrncířku okenní. Na plochách se také vyskytuje šest druhů čmeláků a dva druhy brouků, které patří mez zvláště chráněné druhy.

Pro ilustraci přidáváme také dva grafy, které přehledně ukazují počet druhů a jedinců v jednotlivých skupinách a porovnávají extenzivně a intenzivně sečené trávníky. Podrobné zprávy o obou částech monitoringu naleznete zde:

http://www.calla.cz/data/hl_stranka/ostatni/Zprava_travniky_hmyz_2021.pdf

http://www.calla.cz/data/hl_stranka/ostatni/Zprava_travniky_monitoring_rostlin_2021.pdf

*Jiří Řehounek
grafy Anna Müllerová*

V Pískovně Ledenice (alespoň zatím) hotovo

S posledním dnem loňského roku skončil v Pískovně Ledenice náš projekt, jehož cílem bylo podpořit ohrožené i běžné druhy a vzácná stanoviště. S pomocí těžké techniky vznikly v pískovně dvě nové tůňe, proběhlo další vyřezání náletových dřevin a instalovali jsme také novou informační tabuli o přírodních hodnotách této lokality.

Zásahy s pomocí těžké techniky proběhly v pískovně už v letech 2018 a 2019 a jsou čas od času doplňovány např. ručním vyřezáváním náletových dřevin, které by jinak zarůstaly vzácné písčiny a mokřady. Právě obnova těchto

stanovišť je hlavním motivem zásahů v ledenické pískovně, které provádíme ve spolupráci s městysem Ledenice a Pedagogickou fakultou JU. Letos se bagrovalo v listopadu a výsledkem je původně plánovaná větší tůň a také jedna menší tůňka, která vznikla kvůli utěšňování té větší jílovitým materiálem. V prosinci pak proběhl další výřez náletu, hlavně na písčinách a kolem tůní, který doplnilo i vytrhávání borových semenáčků, jehož se v září brigádnicky zhostili šestáci ze ZŠ Ledenice.

Probíhající biologický průzkum pomáhá při plánování další péče o zdejší faunu a flóru. „Malé vodní tůňky bez rybí obsádky z naší krajiny víceméně vymizely, podobně jako malé písčiny, které se objevovaly poblíž přirozeně tekoucích řek. Mnoho živočichů i rostlin, vázaných na tato stanoviště, tak přišla o životní prostor. Uměle vzniklá stanoviště v pískovněch je ale mohou nahradit,“ uvedl Tomáš Ditrich, entomolog z Pedagogické fakulty JU a také autor biologických průzkumů v pískovně.

Biologický průzkum písčiny odhalil výskyt mnoha chráněných a ohrožených druhů. Mimo jiné zde žijí i všechny tři jihočeské druhy čolků, tedy čolek velký, obecný a horský, kuňky a další obojživelníci. Z plazů se vyskytuje ještěrka obecná, ještěrka živorodá, užovka obojková a zmije obecná. Z mnoha hmyzích skupin jmenujme především svižníky, majky, samotářské včely, vážky, vodní brouky a plošnice aj. I mezi nimi najdeme řadu ohrožených druhů.

„Mnohé druhy organismů z krajiny velice rychle mizí. Těžební prostory, např. písčiny nebo kamenolomy, mohou některým ohroženým rostlinám, živočichům i houbám poskytnout útočiště. Podmínkou ovšem je, že jejich obnova proběhne přírodě blízkým způsobem. V ideálním případě

ponecháváme těžebnu samovolnému vývoji, který drobně korigujeme zásahy ve prospěch vybraných druhů," říká entomolog Jiří Řehounek, který se přírodě blízké obnově a ochraně pískoven věnuje ve spolku Calla.

Kompletní výsledky biologického průzkumu najdete na následujících odkazech:

http://www.calla.cz/data/hl_stranka/ostatni/Entomoprůzkum_Ledenice_Rehounek.pdf (průzkum suchozemského hmyzu, autor Jiří Řehounek)

http://www.calla.cz/data/hl_stranka/ostatni/piskovna2021_Ditrich.pdfm (průzkum vodního hmyzu, obojživelníků a plazů, autor Tomáš Ditrich)

Další informace a tipy na výlety nejen do Pískovny Ledence, ale i do mnoha jiných zajímavých jihočeských pískoven najdou zájemci o turistiku, cykloturistiku, geocaching, geologii, fotografování nebo pozorování přírody na specializovaném webu „Objevte svou pískovnu“ (<http://www.calla.cz/objevtesvoupiskovnu/>). Mimo jiné se zde dozvíte, že Pískovna Ledence je také zajímavou geologickou lokalitou.

Tisková zpráva Cally (redakčně upraveno a rozšířeno)

Je nesmyslné, že jadernou energetiku prezentuje programové prohlášení vlády jako hlavní řešení pro klima

Ekologické organizace Hnutí DUHA, Greenpeace a Calla vítají, že se nová vláda v programovém prohlášení shodla na stanovení konkrétního roku, k němuž se má země připravit na konec uhlí. Rok 2033 by sice dle ekonomického výhledu i nutnosti rychle snižovat emise skleníkových plynů neměl být definitivním cílem a ČR by se měla připravit i na odklon od uhlí nejpozději v roce 2030, ale v současnosti dává vládou zvolený termín první rozumný a jasný rámec pro odklon od neudržitelného spalování nejšpinavějšího fosilního paliva. Možnost ČR zbavit se spalování uhlí byla prověřena již několika na sobě nezávislými modelováními elektroenergetické soustavy a teplárenství.

Ekologické organizace zároveň kritizují, že programové prohlášení vlády neobsahuje (na rozdíl od koaliční smlouvy) závazek, že vláda podpoří využití potenciálu OZE, což je nutná podmínka pro úspěšnou transformaci energetiky. Naopak slibné je zpřesnění slibu z koaliční smlouvy, že nový energetický zákon, který má odstranit bariéry pro sdílení obnovitelné elektřiny v rámci komunit a obcí a zapojení občanů i samospráv do energetiky, bude předložen již tento rok. Aby však došlo k potřebnému rozvoji obnovitelných

zdrojů, musí vláda také říct, jaké výroby čistých zdrojů chce dosáhnout, efektivně využít desítky miliard z EU fondů a spustit i provozní podporu pro větrné a solární elektrárny. Odklon od uhlí také musí vláda promítnout do nové Státní energetické koncepce ČR, kterou slibuje předložit v roce 2023.

Ekologické organizace považují za nesmyslné, že jadernou energetiku prezentuje programové prohlášení jako hlavní řešení pro plnění klimatických závazků a náhrady emisních zdrojů. První nový

jaderný reaktor, který pouze nahradí dosluhující reaktory, může být reálně spuštěn nejdříve v roce 2040, tedy o celé desetiletí později, než bude potřeba nahradit uhlí. Oslabení předvolebního důrazu na obnovitelné zdroje vláda v programovém prohlášení nahradila dalšími posílením důrazu na stavbu nových jaderných reaktorů. Nově mluví i novém bloku v Temelíně a také o tom, že chce postavit jádro na úroveň jiných nízkouhlíkových zdrojů.

Jiří Koželouh, vedoucí energetického programu Hnutí DUHA, řekl: „*Jasně slovo k termínu odklonu od uhlí je důležitá změna přístupu nové vlády oproti vládě předchozí, která nechala občany i firmy v nejistotě. Deklarace roku 2033 také definitivně posílá do propadliště dějin doporučení Uhelné komise udržovat uhlí až do roku 2038. Teď je ovšem potřeba, aby nová vláda začala plán rychle realizovat. Klíčem je zejména silná a koncepční podpora rozvoje domácích čistých obnovitelných zdrojů. Je nutné upravit zákony i koncepce a rozjet modernizaci energetiky.*“

Lukáš Hrábek, tiskový mluvčí Greenpeace ČR, říká: „*V celé Evropě vidíme, jak se odklon od uhlí zrychluje, a my věříme, že i Česká republika nakonec stihne ukončit těžbu a spalování uhlí v roce 2030 jako další zodpovědně a vyspělé evropské země. Ale i termín 2033, který si nyní schválila vláda, bude mít dopady na konkrétní projekty uhelného průmyslu už v současné době. Nyní je jasné, že nemá smysl donekonečna opravovat a prodlužovat životnost starých a neefektivních uhelných elektráren, jako jsou Počerady či Chvaletice, nebo rozšiřovat těžbu uhlí na dole Bílina za územní ekologické limity. Současně je nutné usilovně pracovat na výstavbě nových obnovitelných zdrojů, které by měly v energetickém mixu vykryt většinu výpadku uhelných zdrojů.*“

Edvard Sequens, předseda Calla - Sdružení pro záchranu prostředí doplnil: „*Stavět naši energetickou budoucnost na silném rozvoji jaderné energetiky, jaký navrhuje vláda, přinese ve skutečnosti komplikace pro ochranu klimatu a nezbytnou transformaci naší energetiky. Jde o výrazně dražší a časově zdlouhavější řešení, než by byly investice do obnovitelných zdrojů, přičemž vláda by měla dobře vážit, kam peníze vkládat. Nové reaktory přinesou také více vysoce radioaktivních odpadů, s nimiž si dost dobře neumíme poradit.*“

Tisková zpráva Hnutí DUHA, Greenpeace a Cally

Programové prohlášení vlády potvrzuje enviromentální sliby. Ekologické organizace je budou hlídat

Experti a expertky Hnutí DUHA a Zeleného kruhu vyhodnotili body k životnímu prostředí, péči o půdu, zemědělství, ochraně klimatu a modernizaci energetiky ve zveřejněném Programovém prohlášení vlády ČR a porovnali závazky se sliby, které strany daly voličům před volbami.

Celkově strany vládní koalice ponechaly v programovém prohlášení ekologické sliby z předvolebních programů volebních koalic v 8 případech ze 14 hodnocených oblastí. Z toho v sedmi případech jde o konkrétní pozitivní řešení a v jednom případě jen obecné. V pěti případech je programové prohlášení slabší než program Pirátů a STAN. Samostatnou kategorií je jaderná energetika, kde byla již koaliční smlouva více projaderná než předvolební programy a programové prohlášení ještě výrazně přitvrzuje. Celkově v programovém prohlášení došlo oproti koaliční smlouvě ke konkretizaci závazků v 5 případech (ovzduší, půda a zemědělství, konec uhlí, úspory energie a účast veřejnosti). V 6 případech je programové prohlášení stejné jako koaliční smlouva. Ve třech případech jde o posun k horšímu (drobný v případě obnovitelných zdrojů a výrazný v případě dopravy a jaderné energetiky).

Ze 14 hodnocených oblastí má vláda celkem pět, kde předkládá konkrétní komplexní pozitivní plán - jedná se o ozdravení českých lesů, chráněná území a druhy, zadržování vody v krajině, půdu

a zemědělství a odklon od uhlí. Ve třech dalších oblastech (ovzduší, odpady a obnovitelné zdroje) má vláda konkrétní pozitivní závazky, ale chybí komplexní strategie a důležité detaily k řešením.

Ve čtyřech oblastech (energetické úspory, těžba surovin, účast veřejnosti a celková klimatická politika) zůstává vláda na úrovni obecných deklarací bez důležitých řešení.

V jednom případě (jaderná energetika) hodnotíme závazek z programového prohlášení jako vyloženě negativní, když bez dalších podmínek podporuje výstavbu jaderného bloku v Dukovanech. Přitom Piráti a STAN slibovali, že na základě zevrubné analýzy zváží ekonomickou a bezpečnostní výhodnost rozvoje jaderných elektráren. Nově mluví vláda (bez požadavku na ekonomické vyhodnocení) i o novém bloku v Temelíně a také o tom, že chce postavit jádro na úroveň jiných nízkouhlíkových zdrojů.

Souhrnná tabulka

	ovzduší	odpady	zdravé lesy	chráněná území a druhy	voda v krajině	půda a zemědělství	konec uhlí a spravedlivá transformace
SPOLU							
PirSTAN							
koaliční smlouva							
programové prohlášení vlády							
	energetická efektivita a úspory	obnovitelné zdroje energie	jaderná energetika	doprava	těžba surovin	účast občanů při povolování stavebních záměrů	klimatická politika (národní, EU, mezinárodní)
SPOLU							
PirSTAN							
koaliční smlouva							
programové prohlášení vlády							

Vybrané oblasti hodnocení

Zdravé lesy: Programové prohlášení, stejně jako koaliční smlouva a jako programy SPOLU a PirSTAN, uvádí konkrétní řešení pro ozdravení lesů, zejména přirozenou obnovu lesů v přírodě blízké skladbě a změnu hlavního zaměření státních lesů z produkce dřeva na ochranu půdy a rekreaci.

Půda a zemědělství: Ambiciózní předvolební plány pro půdu a zemědělství, které se do koaliční smlouvy propsaly jen částečně, byly v programovém prohlášení zčásti doplněny. Byl doplněn závazek, že při rozvoji ekologického zemědělství bude kladen důraz na ornou půdu (v tuto chvíli máme většinu ekologického zemědělství na loukách a pastvinách, efekt snižování environmentální zátěže je tak omezený). Programové prohlášení také vrací do textu explicitní závazek ke snížení (nad)užívání pesticidů, který programy obou koalic obsahovaly. Jasná není podpora výzkumu a poradenství v ekologickém zemědělství. Velkou výzvou pro vládu je však v současnosti probíhající revize dotací ze Společné zemědělské politiky a jejich podmínek, které jsou zásadní pro zajištění krajiny adaptované na klimatickou změnu a chránící biodiverzitu, nebo podpora výzkumu a poradenství v ekologickém zemědělství. Bez vhodné úpravy návrhu z pera minulé vlády své cíle v Programovém prohlášení nesplní.

Odklon od uhlí: Programové prohlášení dává jasný horizont příprav na odklon od uhlí: “Budeme vytvářet podmínky pro energetickou transformaci a rozvoj uhelných regionů tak, aby byl možný odklon od uhlí do

roku 2033.” To je důležité zpřesnění oproti koaliční smlouvě, která stanovila, že to má být “dříve než v roce 2038”.

Obnovitelné zdroje energie: Ekologické organizace kritizují, že programové prohlášení vlády neobsahuje (na rozdíl od koaliční smlouvy) závazek, že vláda podpoří využití potenciálu OZE, což je nutná podmínka pro úspěšnou transformaci energetiky. Naopak slibné je zpřesnění slibu z koaliční smlouvy, že nový energetický zákon, který má odstranit bariéry pro sdílení obnovitelné elektřiny v rámci komunit a obcí a zapojení občanů i samospráv do energetiky, bude předložen již tento rok. Aby však došlo k potřebnému rozvoji obnovitelných zdrojů, musí vláda také říct, jaké výroby čistých zdrojů chce dosáhnout, efektivně využít desítky miliard z EU fondů a spustit i provozní podporu pro větrné a solární elektrárny (kterou v programu slibovala koalice SPOLU, ale v programu vlády se zatím neobjevila).

Jiří Koželouh z Hnutí DUHA říká: „*Vláda slibuje řešení většiny ekologických problémů a výzev a většinou i předkládá konkrétní opatření. Nyní však půjde o to, aby svoje závazky naplnila. Potřebujeme rychle začít vracet život do naší krajiny, zdravé a odolné lesy i moderní energetiku připravenou na konec uhlí a rozvoj obnovitelných zdrojů. Ekologické organizace budou plnění závazků vlády nadále hlídat a potřebné změny i prosazovat.*”

Tisková zpráva Hnutí DUHA a Zeleného kruhu

Bývalí vedoucí pracovníci jaderných dozorů nevidí v jaderné energetice vhodnou technologii pro boj s globální změnou klimatu

Bývalí vedoucí pracovníci jaderných dozorů a vládních výborů radiační ochrany rozeslali médiím toto stanovisko: Jaderná energie není účinným prostředkem v boji proti změně klimatu

Dr. Greg Jaczko, bývalý předseda jaderného dozoru Spojených států (Nuclear Regulatory Commission - NRC)

Prof. Wolfgang Renneberg, bývalý vedoucí Oddělení bezpečnosti reaktorů, radiační ochrany a jaderného odpadu na Federálním ministerstvu životního prostředí v Německu

Dr. Bernard Laponche, bývalý ředitel Francouzské agentury pro energetický management a poradce ministra životního prostředí, energetiky a jaderné bezpečnosti

Dr. Paul Dorfman, bývalý tajemník Výboru pro výzkum radiačních rizik vlády Velké Británie

Čelíme oteplování globálního klimatu. Stále přesnější znalosti o citlivosti klimatického systému nebo pozorované tání polárního ledu poukazují na vzestup hladiny oceánů. Dalšími projevy globální změny klimatu jsou ničivé bouře, přívalem srážky, záplavy, ale i lesní požáry. S rostoucí shodou na potřebě rychlého přechodu na nízkouhlíkovou energetiku byly jaderné elektrárny zařazeny mezi technologie, které jsou nástrojem v boji proti globální změně klimatu. Musíme si ovšem položit otázky, zda jaderná energetika může pomoci řešit klimatickou krizi, zda je ekonomicky životaschopná, jaké jsou následky jaderných havárií, co uděláme s jaderným odpadem a zda pro jádro zbývá prostor vedle rychle se rozvíjejícího odvětví obnovitelných zdrojů.

Jako odborníci, kteří pracovali na klíčových otázkách spojených s jadernou energetikou, jsme byli zapojeni do činnosti nejvyšších vládních orgánů pro jaderný dozor a radiační ochranu ve Spojených státech, Německu,

Francii a Velké Británii. V této souvislosti považujeme za svoji odpovědnost vyjádřit se k hlavní otázce: může jaderná energetika hrát významnou roli jako strategie pro zmírnění dopadů změny klimatu?

Hlavní sdělení stále opakované jaderným průmyslem, totiž že příští generace reaktorů bude bezpečná, levná a bezproblémová, se nezakládá na pravdě. Jaderná energetika ve skutečnosti nemůže být bezpečná a bezproblémová. Jde o velmi složitou, náročnou technologii, která může způsobit vážnou škodu. Jaderná energetika není levná, ale naopak velmi drahá. A hlavně: jaderná energetika nemůže být součástí žádné životaschopné strategie boje s globální změnou klimatu. Aby mohla nahradit fosilní paliva ve výrobě elektřiny, bylo by třeba více než deset tisíc nových reaktorů (v závislosti na konstrukčním typu).

Ve stručnosti, jaderná energetika je jako strategie v boji proti změně klimatu:

- Příliš drahá na to, aby významně přispěla k výrobě elektřiny v globálním měřítku.
- Dražší než obnovitelné zdroje z pohledu výroby energie i omezování emisí oxidu uhličitého i v případě započtení nákladů na změnu řízení sítě a akumulaci elektřiny spojenou s rozvojem obnovitelných zdrojů.
- Příliš drahá a riskantní pro soukromé investory a tím pádem závislá na masivních dotacích a státních garancích za úvěry.
- Neudržitelná kvůli nevyřešenému problému vysoce aktivního odpadu.
- Finančně neudržitelná, protože žádná ekonomická instituce není ochotna plně pojistit jadernou elektrárnu pro případ vážné havárie s únikem radiace – většinu nákladů v těchto případech tak musí nést veřejnost.
- Riskantní z pohledu šíření jaderných zbraní, nové typy reaktorů toto riziko zvyšují.
- Riziková kvůli nehodám, které nelze zcela vyloučit a které na sebe mohou navazovat – chyby obsluhy nebo vliv extrémních klimatických jevů typu záplav, jejichž riziko se zvyšuje v důsledku globální změny klimatu (například v případě reaktorů umístěných na mořském pobřeží).
- Vystavena řadě nevyřešených technických a bezpečnostních problémů spojených s vyvíjenými koncepty včetně takzvaných modulárních reaktorů.
- Příliš těžkopádná na to, aby dosáhla tempa rozvoje potřebného pro omezení rizik spojených s globální změnou klimatu.
- Pravděpodobně nepoužitelná z pohledu potřeby snižovat emise skleníkových plynů ve dvacátých a třicátých letech.

[Originál stanoviska.](#)

Přeložil Karel Polanecký pro Temelin.cz

Společnost EDF oznámila další zdražení a zpoždění reaktoru Flamanville 3

Francouzská společnost EDF na začátku roku 2022 oznámila zvýšení odhadu nákladů na výstavbu reaktoru Flamanville 3 o 300 milionů eur. Zavážení paliva pak bylo odloženo o šest měsíců na druhé čtvrtletí roku 2023, což znamená více než desetileté zpoždění oproti původnímu plánu. EDF aktuálně předpokládá celkové náklady na úrovni 12,7 miliard eur bez finančních nákladů, při zahájení výstavby byly náklady odhadovány na 3,3 miliardy eur.

Podle vyjádření EDF byl plán dokončení projektu

Flamanville 3 upraven po vyhodnocení stávajícího stavu přípravných prací, mimo jiné kvůli komplikacím způsobeným pandemií koronaviru. Hlavním důvodem je odklad dokončení oprav chybně provedených svarů z konce dubna na konec srpna. EDF zároveň uvedla, že nejnáročnější opravy svarů na potrubí sekundárního okruhu při průchodu stavební konstrukcí kontejneru již byly dokončeny a jaderný dozor je označil za vyhovující.

Nevyhovující kvalitu svarů zjistili inspektoři jaderného dozoru na jaře 2018. V červenci 2018 EDF oznámila, že bude potřeba předělat 53 svarů. Problém se svary na obtížně přístupných místech byl zveřejněn v lednu 2019.

Karel Polanecký pro Temelin.cz

VYŠLO

Udržitelná města

NESEHNUTÍ vydalo publikaci Udržitelná města, ve které mapuje šest inspirativních příběhů z českých měst a obcí, které se pustily do boje s klimatickou krizí, a přibližuje procesy, díky kterým se jejich mnohdy ambiciózní projekty podařilo realizovat. Organizace tak chce k podobným krokům motivovat nejen političky a politiky, ale i aktivní občanstvo.

Důsledky klimatické změny pociťují stále více i mnohá česká města a obce. Častými jevy jsou především přívalové deště, vichřice, vysoké letní teploty nebo povodně. Přestože města zabírají jen 2 % zemského povrchu, mají celosvětově na svědomí 75 % emisí skleníkových plynů a spotřebovávají 60-80 % energie. Právě obce a města jsou ale také hybateli, kteří mohou se situací účinně naložit a měly by se tak stát tahouny klimatické transformace. Publikace ukazuje místa za našima humny, kde se změna již odehrává.

Udržitelná města přináší příběh unikátního parku zadržujícího vodu z okolních střech v brněnské městské části Nový Lískovec, fotovoltaiky v Prostějově, která bude už pět let po uvedení do provozu vyrábět bezuhlíkovou elektřinu zadarmo, nebo podporu nákladních kol v Praze. Přibližuje proces obnovy mokřadů v Jablonném v Podještědí, stavbu pasivní budovy školy, která se stala centrem komunitního života a přispívá ke snižování emisí v obci Psáry, a snahy obce Sivice o obnovu přirozených funkcí krajiny skrze výsadby a založení biocentra.

Většina zvolených případů má vedle pozitivního vlivu na klima společnou ještě jednu věc: jejich realizátorky a realizátoři naslouchají veřejnosti a vedou s ní debatu. Jejich zkušenosti dosvědčují, že ač je zapojení místních mnohdy náročné, tak právě jejich hlasy pomáhají přizpůsobit projekty potřebám lokální komunity, a tak pomalu připravovat cestu spravedlivé transformaci. Zástupkyně a zástupci obcí, občanských organizací a firem, které NESEHNUTÍ navštívilo, si navíc nechtějí nabyté zkušenosti nechat jenom pro sebe. Publikace tak nabízí kontakty pro další obce i skupiny aktivních občanek a občanů, kteří by se do něčeho podobného chtěli pustit u sebe doma. Neostýchejte se je oslovit, pokud patříte mezi ně.

Publikaci si stáhnete [ZDE](#).

Podle webu Nesehnutí

Bezzásahové plochy v Boubínském pralesě se mohou rozšířit. Nové poznatky potvrdily pralesovité zbytky i mimo oplocené jádro rezervace

Kácet nebo ponechat přirozenému vývoji lesní porosty v Národní přírodní rezervaci Boubínský prales i mimo jeho oplocené jádro? To je otázka, která v roce 2019 vedla dokonce až k demonstraci před budovou Správy Národního parku Šumava ve Vimperku. Její účastníci tehdy požadovali zintenzivnění kácení a zastavení kůrovce v převážně smrkových lesích obklopujících zbytky původních pralesů. Správa NP Šumava naopak bezzásahovost v rezervaci rozšířila, a právě dokončený projekt pracovním nazvaný Herwart II přinesl opravdu nové a pro pochopení historie a dynamiky lesa důležité poznatky, které v mnohém potvrdily správnost postupu Správy NP Šumava.

„Detailně jsme analyzovali letokruhy více než 2000 stromů z celého masivu Boubína. Jednalo se o přirozeně odumřelé stromy za poslední dekádu nebo o pařezy po pokácených stromech, které lesníci vytěžili v několika posledních letech. Stáří některých stromů se blížilo k neuvěřitelným šesti stovkám let, což nám poskytlo výjimečně hluboký vhled do historie šumavských lesů a krajiny,“

vysvětluje základy výzkumného projektu odborník na pralesy Pavel Šamonil z Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví (VÚKOZ). Vědci zjistili, že i v porostech, které jsou považovány za stejnověké monokultury smrku staré 100, až 140 let se ojediněle nacházejí stromy staré 250 i 400 let, které patrně vyrůstaly v původních šumavských pralesích.

„To se asi dalo očekávat. Větší překvapení bylo, že se na masivu Boubína dokonce i mimo oplocené jádro pralesa zachovaly pralesovité relikt, kde staré stromy nejsou statistickou výjimkou, ale přímo základem porostu,“ doplňuje Pavel Šamonil.

Mnohé lesníky, ale i běžné návštěvníky Boubínského pralesa, mohly v roce 2017 vyděsit stovky vyvrácených a zlomených dospělých stromů v důsledku orkánu Herwart. Přitom i tato událost není pro tamní lesní komplex nic neznámého. Podle analýzy letokruhů odumřelých stromů odborníci zjistili, že dnešní oplocené pralesovité jádro Boubína bylo navzdory dosavadním představám silně narušeno extrémní disturbancí, tedy větrem a následnou kůrovcovou gradací v 70. a 80. letech 19. století, která byla za posledních 400 let jednoznačně nejsilnější.

„U každého stromu analyzujeme s přesností na 0,01 mm šířku každého letokruhu a hledáme příčiny výjimečně širokých nebo naopak tenkých letokruhů. Široké letokruhy mohou souviset s lepšími klimatickými podmínkami pro růst, ale také s uvolněním stromu v důsledku smrti jeho souseda. Takové situace nás zajímají nejvíce a s využitím matematického modelování můžeme zpětně přechíst režim narušení celého lesa,“ vysvětluje Pavel Šamonil.

Na základě výsledků projektu Herwart II i předešlých projektů odborníci doporučují, aby porosty na masivu Boubína vedené v hospodářských plánech v kategorii 16 a 17 (předpokládaný věk nad 160 let),

byly ihned převedeny do bezzásahového režimu. Výrazný prostor pro samovolný vývoj nacházejí i v mladších porostech, zejména v blízkosti oploceného jádra. „Podle odborníků by bezzásahové jádro boubínské rezervace mohlo být rozšířeno. Lesnický management může být aplikován spíše v okrajových částech rezervace, a to v mladších porostech. Počítáme s tím, že výsledky spolu s výstupy z dalších souvisejících projektů se nepochybně promítnou do nového plánu péče o Národní přírodní rezervaci Boubínský prales, který bude zpracován pro období 2025 – 2034,“ představuje nejbližší plány náměstkyně ředitele Správy NP Šumava Silvie Havlátková.

„Josef John, který stál za vyhlášením pralesní rezervace v roce 1858, ještě dalších deset let poté věřil, že se pralesní porosty obnovují odumíráním menších skupin stromů, a že v pralese nehrozí velkoplošné odumírání. Současné výsledky výzkumu ukazují, že to bylo pochopitelné: sám John se stal svědkem do té doby bezprecedentního rozpadu lesa odstartovaného vichřicemi v letech 1868 a 1870 a nejsilnějšího rozpadu lesa od roku 1651 – tedy od doby, kdy jsme vůbec schopni takové události odhalit v letokruzích stromů. Trochu to připomíná současnou dobu, ve které se projevuje zřetelná klimatická změna. I v Johnově době šlo pravděpodobně o klimatickou změnu – oteplení v důsledku končící tzv. malé doby ledové,“ říká ředitel Správy NP Šumava Pavel Hubený.

Podle něj zjištění, že i ve zdánlivě hospodářských a uměle založených „smrkových kulturách“ rostou stromy, které pamatují prales před rokem 1868, jen potvrzuje starší zkušenosti z jiných projektů a z jiných částí Šumavy: „Při podobné analýze lesů ve vybraných bezzásahových zónách národního parku Šumava jsme zjistili, že zhruba každý pátý strom je starší 200 let a nejstarší stromy sahají až za úroveň 400 let. Svým původem tedy tyto stromy patří do období, kdy na těchto místech rostly ještě pralesy, anebo kdy byly původní pralesy poprvé káceny. Šumavské lesy mají tedy mnohem větší potenciál stát se divokými, než se jevílo v době vzniku národního parku před 30 lety. A opět se potvrzuje, že o šumavských lesích nevíme zdaleka všechno. Jsem přesvědčený, že spousta překvapivých zajímavostí o šumavské přírodě na nás ještě čeká a já se těším na jejich odhalování,“ zakončuje Pavel Hubený.

Tisková zpráva Správy NP Šumava (redakčně upraveno)

Proběhla Ptačí hodinka

O víkendu 7. - 9. ledna proběhla Ptačí hodinka, projekt občanské vědy, během něhož lidé v ČR sledují přezimující ptáky (nejen) na krmítkách. Sčítání již čtvrtým rokem zorganizovala Česká společnost ornitologická (ČSO).

Netrpěliví pozorovatelé mohou sledovat průběžné výsledky na webových stránkách zde: <https://ptacihodinka.birdlife.cz/vysledky-tabulka/?period=ALL&place=ALL#/observe>.

A fotogalerii si můžete prohlédnout tady:

https://www.flickr.com/photos/birdlife_cz/albums.

Oficiální výsledky najdete na webu ČSO nebo v příštím Ďáblíku.

Jiří Řehounek

Není žluna jako žluva

Jednou z nerozlučně se pletoucích dvojic naší avifauny jsou žluny a žluvy. V tomto případě asi není na vině nerozlišitelnost těchto opeřenců, nýbrž podobnost jejich jmen. Obě naše žluny, zelená i šedá, patří je šplhavcům s typicky datloidním vzhledem („zelený datel“) a hodně nahlas křičí, zelená trochu bojovně a šedá melancholicky.

Samečka žluvy hajní, pokud se vám ho tedy podaří spatřit, poznáte snadno podle zářivě žlutého opeření. Častěji ho však uslyšíte zpívat, čímž dokazuje příslušnost k řádu pěvců. To samička je těžší oříšek, neboť barevně se žlunám docela podobá a nezpívá. Prozradí ji poněkud jiný tvar těla a štíhlejší zobák.

Pokud si pořád nejste určováním žlun a žluv jistí, nezuňte. Teď v zimě to totiž máte snazší, neboť žluvy právě dlí v subsaharské Africe.

Jiří Řehounek

Monitoring koroptve polní v zimě

Mráz a sníh zavítal do naší krajiny, a tak je čas vyrazit do terénu na zimní monitoring koroptve polní. Naplňte termosky horkým čajem, nasadte si čepice, popadněte své dalekohledy a zapojte se. Děkujeme!

Ačkoli je monitoring koroptve polní celoroční aktivita, právě v zimě je pro nás mimořádně důležitý. Zimní monitoring s ohledem na chování koroptve a délku trvání zimy v různých nadmořských výškách, které obývá, provádíme intenzivně v období od 1. prosince do 31. března. Z dat v tomto úseku roku získaných pak ověřujeme třeba načasování předjarního rozpadu hejnek do hnízdních párů. To začínají koroptví kohoutci hlasitě čířkat a jsou tak dobře identifikovatelní i za ranního nebo večerního šera, kdy je jejich aktivita vyšší.

Zimní monitoring koroptve polní má také výhody pro pozorovatele. Polní lány jsou po sklizni přehlednější. Koroptve se soustředí do hejnek tvořených jednou či více rodinami. Na sněhové pokrývce jste schopni lépe koroptve najít už z velké dálky. Ve sněhu jsou také lépe rozpoznatelné různé pobytové znaky (stopy, trus, zbytky potravy, noční dýchánky). A konečně se v době menší pohybové aktivity častěji dostanete do přírody a vaše poznatky a zkušenosti pomůžou k lepšímu poznání životní strategie koroptve a k její účinnější

ochraně.

K rychlému a snadnému posílání dat můžete použít on-line formulář (<https://www.koroptvicky.cz/clanky/monitoring/>). Pokud se vám nezobrazí správně, dejte nám o tom vědět (e-mail: info@koroptvicky.cz). I z tohoto důvodu stále zůstává zachována možnost poslat nám informaci o pozorování koroptve polní pomocí záznamové karty na e-mail nebo poštou.

Naším spolupracovníkem se může stát každý, kdo se zajímá o životní prostředí kolem sebe. Pokud jste při vašich toulkách polní krajinou narazili na koroptev polní, dejte nám o tom vědět. Každý záznam je pro nás důležitý. Noví spolupracovníci navíc získají přístup do naší sítě.

Petr Rejzek, Naše společná krajina, z. s., projekt Čiřikání

Znečišťovatelé loni vypustili více toxických látek

Spolek Arnika zaznamenal výrazný meziroční nárůst u vypouštěných rakovinotvorných, mutagenních a látek poškozujících hormonální systém člověka. Zvýšilo se i množství látek toxických pro vodní organismy, včetně kyanidů vypouštěných do řek. Mezi podniky posedmé vévodí Spolana Neratovice kvůli vypouštění karcinogenů při produkci PVC a dalších surovin pro výrobu plastů. Významně vzrostly emise styrenu a formaldehydu z průmyslových provozů napříč republikou. Nejvíce je zvýšila firma MEA Metal Applications z Plzně, a to o 12 tun. Naopak klesly emise skleníkových plynů a rtuti, jejichž hlavním zdrojem jsou uhelné elektrárny.

O znečištění ve svém okolí se lidé dozví na webu www.zneclistovatele.cz. Mezi největšími znečišťovateli dominují velké průmyslové podniky z Moravskoslezského, Středočeského a Ústeckého kraje a Vysočiny.

“Kvůli technologickým změnám průmysl vypouští celou řadu nových škodlivin, jako jsou PFAS nebo bromované dioxiny, které nikdo vůbec nemonitoruje. Proto důrazně vyzýváme k aktualizaci legislativy a rozšíření seznamu sledovaných látek,” doplňuje Jindřich Petrlík z Arniky.

Vybrané látky s vysokou toxicitou

Rtuť

Spolana Neratovice po ukončení likvidace amalgámové elektrolýzy předala v odpadech 89 tun rtuti, s jejíž pomocí vyráběla chlor pro výrobu PVC. Šlo druhé nejvyšší množství zaznamenané v sedmnáctileté historii Integrovaného registru znečišťování. Hlavními zdroji emisí rtuti do ovzduší zůstávají hnědouhelné elektrárny, především elektrárna Počerady. Meziroční emise rtuti z této elektrárny se přitom mírně snížily o asi 10 kg (z 383 na 372,5 kg za rok).

Dioxiny v odpadech

Velké množství dioxinů předaly v odpadech metalurgické provozy a spalovny odpadů, množství se meziročně snížilo zhruba o osm procent.

Na prvním místě jsou Třinecké železárny, které sice meziročně snížily množství dioxinů v předaných odpadech o 25 g TEQ (8), ale už několik let dominují tomuto žebříčku s vysokým množstvím dioxinů. Následuje spalovna nebezpečných odpadů Suez Využití zdrojů, a.s.

v Trmicích a ostravská huť Liberty, která ovšem více dioxinů vypustí do ovzduší a méně jich předává v odpadech. Celému žebříčku dominují hlavně spalovny odpadů.

Už několik let po sobě předávají průmyslové provozy v odpadech až desetkrát více dioxinů, než vypouští v emisích do ovzduší celá Česká republika. Je velmi alarmující, že některé firmy odpady s vysokými koncentracemi dioxinů dokonce recyklují. Například směsi popelovin ze spaloven mohou končit ve stavebním materiálu. MŽP by mělo osudy takových odpadů sledovat.

Emise škodlivin do vod

Látky ohrožující vodní organismy

Množství látek nebezpečných pro vodní organismy vypuštěných do vod se za loňský rok o zhruba 2 tuny zvýšilo. Na vině je hlavně nárůst množství vypuštěného zinku a jeho sloučenin z čistíren odpadních vod v Praze a Otrokovicích a také těžkých kovů z huti Liberty v Ostravě.

Na znečištění vod se významnou měrou také podílejí kyanidy, které před rokem způsobily havárii na Bečvě, kde otrávily vše živé na téměř 40 km řeky (10). Nejvíce kyanidů loni vypustila ČOV v Ostravě, která pravděpodobně přijímá odpadní vody z místních metalurgických provozů. DEZA Valašské Meziříčí, čtvrtý největší znečišťovatel vod kyanidy, vypustila loni do Bečvy přes 60 kg kyanidů více oproti roku 2019, to je nárůst o zhruba dvě třetiny. K havarijnímu úniku kyanidů se v hlášení do IRZ za rok 2020 nikdo nepřiznal.

Arnika na havárii na Bečvě reagovala výzvou Řeky bez jedů, kterou podepsalo téměř 7 tisíc lidí. K otravě řeky stačí několik desítek kilogramů kyanidů. Ohlašovací práh pro jejich přenosy v odpadech je ovšem hodně vysoký - 500 kg, proto ve výzvě Řeky bez jedů požadujeme jeho snížení. Výzva míří i na další nedostatky IRZ z hlediska ochrany vod před toxickými látkami. Ministr Brabec v reakci na výzvu zpřísnění IRZ již přislíbil, ale ke konkrétním krokům zatím nedošlo.

Emise škodlivin do ovzduší

Potěšující je trvalý pokles skleníkových plynů a plynů způsobujících kyselou srážku. Jejich největšími zdroji zůstávají severočeské hnědouhelné elektrárny a hutní provozy v Moravskoslezském kraji.

Skleníkové plyny

Množství skleníkových plynů se v hlášeních do IRZ za poslední rok snížilo o více jak 10 milionů tun, z více jak 63 na necelých 53 milionů tun za rok. Roční emise výrazně snížila například elektrárna Chvaletice.

Styren

Celkové emise styrenu ohlášené do IRZ vzrostly o necelých 17 tun, což je 15 %. Nejvýrazněji k tomuto nárůstu přispěl provoz MEA Metals Applications vyrábějící nádrže na vodu a odvodňovací systémy. Provozy v první desítce největších znečišťovatelů styrenem jsou zodpovědné za 56 % emisí styrenu. Úroveň regulace emisí této látky je obecně nízká. Za rok 2020 ji do IRZ ohlásilo 55 průmyslových provozů, což je o dva více proti roku 2019.

“Zdroje emisí styrenu se ukazují jako velmi problematické již delší dobu. Řešení je přitom jednoduché. Pořízením dopalovacích jednotek by emise styrenu klesly zhruba na desetinu,” konstatuje Milan Havel z Arniky.

Formaldehyd

Množství rakovinotvorného a mutagenního formaldehydu meziročně vzrostlo o zhruba 7,5 t na více jak 25,5 t za rok 2020. O zhruba 3 tuny formaldehydu více ohlásil za rok 2020 například závod Rockwool v Bohumíně.

Tisková zpráva Arniky

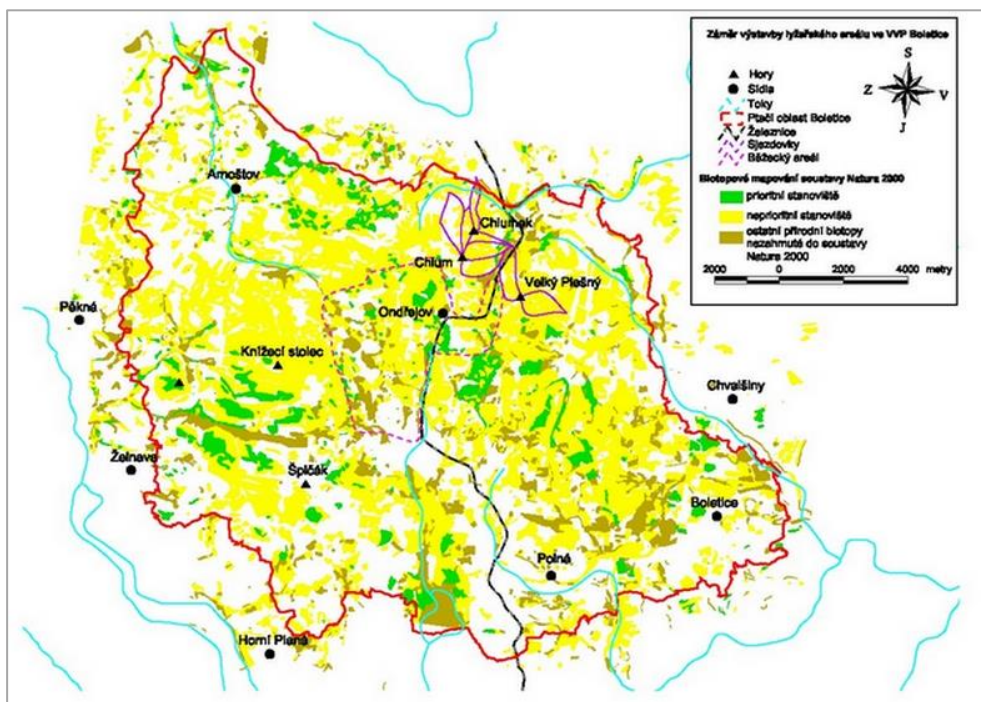
První číslo zpravodaje Ďáblík mohli naši členové a přátelé spatřit v říjnu 1999. Zpočátku vycházel jen čtyřikrát do roka, jak se sami můžete přesvědčit [na stránce](#), kde pro Vás máme všechny. Se začátkem vydávání již třetí stovky Ďáblíka jsme se rozhodli zabrousit do tohoto archivu a po dvaceti letech vytáhnout na světlo články představující, co nás tehdy těšilo i trápilo a představit Vám skrze jejich texty i naše bývalé kolegyně a kolegy. Někdy možná překvapí podobnosti dění s dneškem, či jak se některé záležitosti táhnou téměř přes celou lidskou generaci.

Kauza Boletice

Od únorového setkání nevládních organizací v Horní Plané pokračuje kauza Boletice, jejíž podstatou je odpor proti záměru výstavby Střediska zimních sportů v lokalitě Chlum. Není smyslem tohoto článku dokládat sled událostí, nýbrž pouze zdůraznit některé významné skutečnosti. Podrobné informace lze získat na našich internetových stránkách.

Vojenský výcvikový prostor Boletice (VVP) představuje mimořádně hodnotné území na okraji Šumavy s výjimečnými přírodními podmínkami. Specifické využívání zdejší krajiny a vojenské aktivity umožnily zachování řady vysoce ohrožených přírodních stanovišť a bohatých populací na ně vázaných druhů flóry a fauny. Právem je proto VVP navrženo k ochraně prostřednictvím evropské soustavy NATURA 2000. Odlišný názor na ochranu má Jihočeský kraj, který svou účastí ve Sdružení Chlum podporuje záměr výstavby stejnojmenného střediska zimních sportů. Vzhledem k tomu, že se podnikatelský projekt stal jedním ze strategických projektů Programu rozvoje regionu, o jehož prosazení usilují mj. regionální politici, přistoupily nevládní ekologické organizace k oslovení široké veřejnosti formou petice proti výstavbě Střediska zimních sportů Chlum. Nevládní ekologické organizace žádají ochranu VVP Boletice a zdá se, že tento záměr je v současné době podporován i ministerstvem obrany.

Přestože většina ze zjištěných ohrožených a významných druhů rostlin a živočichů je chráněna platnými zákony, přetrvává snaha o prosazení záměru výstavby mamutího střediska zimních sportů ve VVP, což dokládá nový územní plán kraje a snaha regionálních politiků o ovlivnění novely zákona o ochraně přírody a krajiny. Česká společnost ornitologická Evropské komisi představila a předala již 24. července 2003 návrh ptačích oblastí, který je zároveň seznamem významných ptačích území a při této příležitosti mimo jiné upozornila na oblasti, kde dochází ke konfliktům s tzv. rozvojovými projekty, mezi něž patří Středisko zimních sportů Chlum. Na území ptačích oblastí hnízdí 21 druhů evropsky významných druhů, z nichž pět druhů je předmětem ochrany. Podle Jana Hory z České společnosti ornitologické by realizace záměru "znamenal velmi vážný zásah do navržené ptačích oblastí. Postižena by byla stanoviště ptáků jak v lesích, tak na bezlesých

plochách." Přesto bylo projednávání návrhů vyhlášek tzv. ptačích oblastí na krajském úřadu provázeno emotivními výstupy zástupců státní správy a samosprávy kraje, zejména pak vicehejtmanem Vlachem. Důvodem k paušálnímu omezení navrhované ochrany ptačích oblastí je evidentně území Boletic. Vzhledem k tomu, že vyhlášení území soustavy NATURA 2000 bude provedeno vládní vyhláškou věříme, že zvítězí zdravý rozum akceptující odborné podklady a ne účelové lokální zájmy. Ostatně obdobným způsobem postupoval kraj ve spojení s poslaneckou garniturou ODS, Svazem měst a obcí a sdružením vlastníků lesa při projednávání novely zákona o ochraně přírody a krajiny.

Kromě shromažďování informací a jejich předávání "příslušným osobám a organizacím" byl učiněn zásadní krok směrem k oslovení veřejnosti. Deset nevládních organizací sestavilo petici a začalo ji šířit nejrůznějšími způsoby. Přesto, že čtenáři Ďáblíka měli většinou možnost se s textem petice seznámit, využíváme znovu této příležitosti k jejímu připomenutí a možnosti její podpory. Peticí, kterou se nevládní organizace obrací na vrcholné orgány státní správy, vyjadřují zásadní nesouhlas s výstavbou Lyžařského areálu v jakékoliv části VVP Boletice. "Žádáme, aby území vojenského výcvikového prostoru Boletice bylo chráněno v plném rozsahu dle zpracovaných odborných návrhů v souladu se zákony a aby projekt CHLUM - středisko zimních sportů byl vypuštěn z rozvojového programu i územního plánu Jihočeského kraje", uvádí se v petici. Ke konci května dosáhl počet podpisů tisícovky.

Značný ohlas měla přednáška doc. Grulichy v rámci únorového Zeleného čtvrtku. Prezentace odborně populárního vystoupení tohoto významného spolupracovníka měla reprízu počátkem dubna na Jihočeské univerzitě a krajském úřadě. V současné době připravujeme propagační skládačku s osobním dopisem hejtmanovi. Uskutečnila se exkurze do VVP Boletice. Na podzim bychom rádi představili putovní výstavku s tématem ochrana přírody ve VVP Boletice. To vše můžeme uskutečnit díky podpoře našeho projektu od Nadace Partnerství a spoluprací s dalšími nevládními organizacemi, odbornými institucemi a jednotlivci, které spojuje úsilí o zabránění realizace projektu Střediska zimních sportů Chlum.

Vladimír Molek, vyšlo v červenci 2004 v Ďáblíku č. 17

ZAOSTŘENO ENVIROSKOPEM

Vybrali jsme pro vás ze 400 různých tipů na výlety po Jihočeském kraji, které všechny najdete v databázi Envirooskop na webu www.envirooskop.cz. Jeho zpracovatelem je jihočeská Krajská síť environmentálních center KRASEC.

Větrník – chráněné území geodetického bodu (lat: 49.0207, lon: 14.5838)

Zastavte se na místě důležitém pro tvorbu map. Uvidíte malé chráněné území, které tu tentokrát není kvůli přírodě, ale chrání důležitý civilizační prvek: geodetický bod.

Síť geodetických bodů umožňuje podrobné mapování, vytyčování pozemků a staveb. Bod je vyznačen betonovým jehlanem, který je zapuštěn 3,5 m pod zem a vyčnívá 7,5 m nad povrch. Nesmí se s ním hýbat! Geodetických bodů jsou v ČR desítky, ale jen málokterý z nich je určen takto mohutným obeliskem. Většinou jde o nenápadné kameny na vrcholcích kopců.

Na odpočívadle najdete mapu s dalšími lokálními zajímavostmi.

Časová náročnost: 0,5 hodiny

Povaha terénu: Nenáročná procházka polní cestou mírně do kopce. Přímou u cíle je obtížně schůdný les

plný maliní.

Dostupnost: Auto můžete zaparkovat na odpočívadle u silnice z Lišova do Libníče. Odtud pokračujte cca 300 metrů po polní cestě. Na kole můžete odbočit z cyklotrasy č. 1243 a dojet po polní cestě až k cíli. Pěšky lze jít asi 2,5 km z náměstí v Lišově (zastávka autobusů) po žluté, odbočit u odpočívadla.

Další informace: <http://web.elsatnet.cz/~jcejpek/gc/vetrnik.html>

Odkaz na lokalitu na stránce Enviroskopu najdete zde: <http://www.enviroskop.cz/?vetrnik-chranene-uzemi-geodetickeho-bodu>

Vybrali pro vás Romana Panská a Edvard Sequens

Jihočeský kraj

Projekt Enviroskop je podpořen Jihočeským krajem.

POZVÁNKY NA AKCE

**Pozvánka na zimní vycházku
Jihočeského ornitologického klubu
při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích
Ne 6. 02. 2022
České Budějovice**

Sraz v neděli 6. 2. 2022 v 10:00 na východním okraji PR Vrbenské rybníky, 150 m SZ od točny trolejbusu č. 9 v Českém Vrbném. Vycházka k Vrbenským rybníkům a okolí nebo podél Vltavy do města - podle aktuální atraktivnosti lokalit. Pozorování ptactva, povídání o ptáci oblasti Českobudějovické rybníky či příkrmování ptáků. Vede Vojtěch Kubelka (kubelkav@gmail.com), tel. 721 018 336

ČSO

**JIHOČESKÉ
MUZEUM**
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Zelené úterky

Calla vás srdečně zve na besedu

Městské sady? Rozhodně ano!

s Jiřím Romem
z Magistrátu hlavního města Prahy

Mohou být sady prospěšné pro biodiverzitu? Nemohly by suplovat městské parky? Hodí se jen pro produkci ovoce, nebo mají pro veřejnost i jiné využití? Jak založit nebo obnovit sad ve městě?

V úterý 15. února 2022 od 17:30 hod.

Klub Horká Vana, Česká 222/7, České Budějovice

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice
tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>
a také na <https://www.facebook.com/spolekcalla>

Příště: 15. 3. Robert Ouředník - Perlorodky

NA KŘÍDLECH PTÁKŮ

Seminář pro učitele a lektory 1. i 2. stupně základních škol.

Představí fenomén ptačí migrace s nejnovějšími poznatky i aktuální problematikou ochrany stěhovavých ptáků. Účastníci se seznámí s průběhem hnízdění čápů bílých a možnostmi, jak se svými žáky mohou čápům pomáhat či jak se zapojit do programu občanské vědy. Informace získané na semináři zúročí nejen při realizaci dvou nových výukových programů, které budou na semináři představeny, ale i v běžné praxi.

online webinář – úterý a středa 8. a 9. 2. 2022

(Proběhne ve dvou částech, vždy od 13:00 do 15:00. Přihlášení účastníci předem obdrží odkaz na ZOOM.)

ORNITOLOG NA DRÁTĚ - online pořad České společnosti ornitologické

24. DÍL:

KRKAVCOVITÍ

VE STŘEDU 9. ÚNORA
V 17:30

Podrobnosti vždy před vysíláním na <https://www.birdlife.cz/ornitolog-na-drate/>.

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla posílejte do 13. února 2022 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru Ďáblíka, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře.

Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!